

Bước đầu đổi mới KẾ HOẠCH KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT NĂM 1989

ĐINH HOÀI

Bắt đầu đề cập đến những đổi mới về nguyên tắc nội dung quy chế quản lý trong việc xây dựng và chuẩn bị triển khai thực hiện kế hoạch KHKT năm 1989. Tuy nhiên để đảm bảo đạt kết quả tốt cần có sự đổi mới đồng bộ và nhiều nỗ lực trên mọi mặt.

NHằm mục đích hướng hoạt động khoa học và kỹ thuật năm 1989 tập trung vào việc thực hiện các mục tiêu kinh tế-xã hội quan trọng, trước hết là ba chương trình kinh tế lớn; với tinh thần đổi mới chú trọng hiệu quả thiết thực theo tinh thần nghị quyết Đại hội Đảng 6 và Hội nghị Trung ương lần thứ 4, Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước đã đề ra thông tư số 1260/THKH ngày 12 tháng 8 năm 1988 hướng dẫn xây dựng kế hoạch khoa học và kỹ thuật năm 1989.

Theo tinh thần của thông tư trên, trong kế hoạch khoa học và kỹ thuật 1989, các bộ, tổng cục đã cố gắng đánh giá đầy đủ các hoạt động khoa học và kỹ thuật chủ yếu của ngành mình; tập trung thực hiện dứt điểm các nhiệm vụ quan trọng, đặc biệt chú trọng tìm mọi biện pháp đưa nhanh các thành tựu khoa học và kỹ thuật vào sản xuất và đời sống; đẩy mạnh thực hiện các chương trình tiến bộ khoa học và kỹ thuật cấp Nhà nước, tập trung vào các chương trình trọng điểm, các đề tài trọng điểm đề sớm có kết quả phục vụ thực hiện ba chương trình kinh tế lớn, phát triển các ngành kinh tế quốc dân quan trọng, phục vụ tốt các chính sách xã hội đổi mới cơ chế quản lý; tập trung các điều kiện cần thiết để thực hiện các đề tài hợp tác theo 5 hướng ưu tiên thuộc chương trình tổng hợp tiến bộ khoa học - kỹ thuật đến năm 2000 của các nước thành viên Hội đồng tương trợ kinh tế.

I. ĐÁNH GIÁ TÌNH HÌNH THỰC HIỆN KẾ HOẠCH NĂM 1988

Ngoài việc đánh giá tình hình thực hiện kế hoạch và kết quả của các hoạt động khoa học và kỹ thuật chủ yếu trước đây vẫn tiến hành như: đánh giá tình hình triển khai thực hiện các chương trình, đề tài nghiên cứu KHKT cấp Nhà nước và các đề tài thuộc chương trình tổng hợp tiến bộ khoa học - kỹ thuật đến năm 2000 của các nước thành viên thuộc Hội đồng tương trợ kinh tế; các kết quả của các hoạt động tiêu chuẩn, đo lường, chất lượng sản phẩm thông tin khoa học và kỹ thuật, sở hữu công nghiệp, hợp tác quốc tế, tài chính, vật tư, đào tạo cán bộ, xây dựng cơ bản..., kế hoạch khoa học và kỹ thuật năm 1989 đã chú trọng nêu rõ.

— Những kết quả của các hoạt động khoa học và kỹ thuật tham gia thực hiện ba chương trình kinh tế lớn.

Ứng dụng kết quả của các đề tài nghiên cứu và triển khai cũng như ứng dụng các kỹ thuật, công nghệ mới hàng con đường nhập khẩu và hợp tác với nước ngoài nhằm đổi mới kỹ thuật, công nghệ và tạo ra các loại sản phẩm mới.

II. PHƯƠNG HƯỚNG CỦA VIỆC XÂY DỰNG KẾ HOẠCH KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT NĂM 1989

1. Những nguyên tắc chủ yếu

Nhằm bước đầu đổi mới công tác kế hoạch hóa và đổi mới công tác quản lý các hoạt động

khoa học và kỹ thuật theo hướng gắn bó hữu cơ giữa hoạt động khoa học và kỹ thuật với thực tiễn sản xuất và đời sống, tập trung trọng điểm, sử dụng cơ chế hợp đồng trong quản lý khoa học và kỹ thuật, từng bước thực hiện hạch toán kinh tế trong các viện nghiên cứu khoa học và kỹ thuật, kế hoạch khoa học và kỹ thuật năm 1989 cần được xây dựng theo những nguyên tắc chủ yếu sau:

— Hoạt động khoa học và kỹ thuật năm 1989 tập trung vào việc thực hiện ba chương trình kinh tế lớn và các mục tiêu kinh tế - xã hội quan trọng chủ yếu khác; hướng vào nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả, chuyển giao kết quả nghiên cứu vào sản xuất, chuyển giao và nắm vững kỹ thuật, công nghệ nhập khẩu, tạo ra nhiều sản phẩm mới, nâng cao trình độ kỹ thuật của sản xuất.

— Tập trung các điều kiện đảm bảo (tài chính, vật tư, hợp tác quốc tế, thông tin, ...) và đổi mới cơ chế quản lý nhằm thực hiện các chương trình trọng điểm, đề tài trọng điểm, có kết quả và sản phẩm cụ thể, có địa chỉ áp dụng rõ ràng.

— Tiến hành ký hợp đồng trách nhiệm với các chương trình và đề tài nghiên cứu khoa học, triển khai kỹ thuật có đủ điều kiện nhằm nâng cao hiệu quả quản lý và kết quả thực hiện các chương trình, đề tài.

— Trên cơ sở thực hiện chỉ thị 199/HDBT ngày 25-6-1988 của Hội đồng bộ trưởng, sau khi tổ chức và sắp xếp lại các cơ quan nghiên cứu triển khai, sẽ chuyển các viện nghiên cứu có đủ điều kiện sang hạch toán kinh tế và sẽ cung cấp tài chính từ ngân sách Nhà nước theo nhiệm vụ được giao.

2. Những nội dung chủ yếu của kế hoạch khoa học và kỹ thuật năm 1989.

+ Ứng dụng các thành tựu khoa học và kỹ thuật:

Kế hoạch này được xem xét trước tiên và đề cập đến hai nội dung lớn:

— Ứng dụng kết quả của các đề tài nghiên cứu khoa học và triển khai kỹ thuật ở trong nước xem xét và đánh giá kỹ các kết quả nghiên cứu — triển khai đã đạt được, kể cả những kết quả đã đạt được trong thời kỳ 1981 — 1985 xét thấy vẫn có hiệu quả nhưng vừa qua chưa có điều kiện ứng dụng, xem xét kỹ tính cần thiết, khả năng và điều kiện ứng dụng, hiệu quả kinh tế có thể đạt được trong trường hợp ứng dụng với quy mô nhỏ, vừa hoặc quy mô lớn và liên ngành.

— Ứng dụng các kỹ thuật, công nghệ mới bằng con đường nhập khẩu để nâng cao trình độ kỹ thuật của sản xuất (do các đơn vị cơ sở của bộ, tổng cục bỏ vốn để thực hiện) và các

nhiệm vụ khoa học, kỹ thuật tương ứng để khai thác và làm chủ các loại kỹ thuật, công nghệ này.

+ Đánh giá trình độ kỹ thuật của sản xuất:

Việc đánh giá trình độ kỹ thuật của sản xuất là một bộ phận hết sức quan trọng của hoạt động khoa học và kỹ thuật năm 1989 và sau này, đồng thời là một cơ sở quan trọng cho việc lập kế hoạch đổi mới và nâng cao trình độ kỹ thuật của sản xuất cũng như kế hoạch nghiên cứu khoa học và triển khai kỹ thuật.

Để tiến hành công việc này, các bộ, tổng cục cần chuẩn bị tốt lực lượng, tài liệu, phương tiện và nghiệp vụ chuyên môn kỹ thuật, lựa chọn các cơ sở sản xuất đặc trưng cho các loại trình độ kỹ thuật sản xuất của ngành mình..., để triển khai công tác này trong năm 1989.

+ Nghiên cứu khoa học và triển khai kỹ thuật mới:

Kế hoạch này được xây dựng tập trung các nhiệm vụ trọng điểm, coi trọng hiệu quả thiết thực, xác định rõ kết quả và sản phẩm cụ thể dứt điểm trong quá trình thực hiện và coi trọng việc đảm bảo các điều kiện thực hiện.

Theo tinh thần đó, hệ thống các chương trình và đề tài nghiên cứu khoa học và kỹ thuật đưa vào kế hoạch năm 1989 được xem xét và bố trí như sau:

a) Đối với hệ thống các chương trình nghiên cứu khoa học và kỹ thuật cấp Nhà nước:

Trong hệ thống các chương trình nghiên cứu khoa học và kỹ thuật cấp Nhà nước hiện nay, đã lựa chọn ra một số chương trình trọng điểm (chiếm khoảng 1/5 tổng số đề tài nghiên cứu khoa học và kỹ thuật cấp Nhà nước hiện nay). Các chương trình và đề tài trọng điểm này được tập trung thực hiện. Do đó, các bộ, tổng cục chủ trì và các ban chủ nhiệm chương trình và đề tài tương ứng sẽ xác định rõ thêm mục tiêu, nội dung, cần nhắc các điều kiện đảm bảo thực hiện, kết quả và sản phẩm cuối cùng phải đạt trong năm 1989, dự kiến địa chỉ và quy mô áp dụng các điều kiện để áp dụng cũng như hiệu quả áp dụng các kết quả này.

Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước sẽ trực tiếp quản lý các chương trình và đề tài trọng điểm này.

Các chương trình và đề tài nghiên cứu khoa học và kỹ thuật cấp Nhà nước khác được chuyển về các bộ, tổng cục quản lý. Do đó, các bộ, tổng cục và các ban chủ nhiệm chương trình, đề tài tương ứng cần căn cứ vào hướng ưu tiên phát triển của ngành mình để xem xét kỹ và quyết định mục tiêu, nội dung nghiên cứu, các

điều kiện đảm bảo thực hiện, kết quả và sản phẩm cuối cùng phải đạt được trong năm 1989.

Trong hệ thống các chương trình nghiên cứu khoa học và kỹ thuật cấp Nhà nước, sẽ hết sức chú trọng các đề tài sản xuất thử và thử nghiệm. Yêu cầu đa số các đề tài đưa vào kế hoạch 1989 phải kết thúc và có kết quả cụ thể, thiết thực, có địa chỉ áp dụng rõ ràng. Sẽ không mở thêm đề tài mới, trừ trường hợp có sự đặt hàng của Nhà nước (thông qua Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước). Các đề tài xét thấy kém hiệu quả, không đảm bảo được điều kiện thực hiện hoặc tiến bộ thực hiện đến nay mới đạt dưới 30% khối lượng công việc thì ngừng thực hiện và bàn giao kết quả đã đạt cũng như các nội dung, công việc... theo quy định.

b) Đối với các đề tài nghiên cứu thuộc chương trình tổng hợp tiến bộ khoa học — kỹ thuật đến năm 2000 của các nước thành viên Hội đồng tương trợ kinh tế (gọi tắt là đề tài SEV).

Các đề tài này được chú trọng chỉ đạo thực hiện như các đề tài trọng điểm, đảm bảo các điều kiện thực hiện, tăng cường quản lý nhằm đảm bảo việc thực hiện các hợp đồng đã ký kết.

Trong kế hoạch khoa học và kỹ thuật năm 1989, đã xem xét kỹ các điều kiện đề đưa vào kế hoạch năm 1989 là:

— Đã có đủ giao kèo (hợp đồng) và kế hoạch công tác.

— Là các đề tài đã và đang thực hiện trong kế hoạch 1987, 1988.

— Có đủ điều kiện về cán bộ và cơ sở vật chất kỹ thuật để thực hiện.

+ *Kế hoạch các hoạt động khoa học và kỹ thuật khác:*

Các mặt hoạt động khoa học và kỹ thuật khác đưa vào kế hoạch năm 1989 như công tác tiêu chuẩn, đo lường, chất lượng sản phẩm, các hoạt động sở hữu công nghiệp, thông tin khoa học kỹ thuật, hợp tác quốc tế về khoa học và kỹ thuật, đào tạo cán bộ trên đại học, tổ chức các viện nghiên cứu — triển khai... đều tập trung hướng vào thực hiện ba chương trình kinh tế lớn và các mục tiêu kinh tế-xã hội chủ yếu khác, thực hiện các chương trình trọng điểm và các đề tài nghiên cứu khoa học kỹ thuật trọng điểm, vào đổi mới và nâng cao trình độ kỹ thuật công nghệ, chuyển giao công nghệ, chú ý các hướng khoa học kỹ thuật mũi nhọn, các hướng công nghệ mới, nâng cao chất lượng sản phẩm. Đây mạnh việc thực hiện chỉ thị số 199/HDBT về tổ chức lại và sắp xếp các viện nghiên cứu — triển khai để từng bước đưa các viện thực hiện chế độ hạch toán kinh tế.

Công tác đăng ký và thống kê khoa học kỹ thuật được chú ý xem xét và thực hiện trong quá

trình lập kế hoạch và giao chỉ tiêu kế hoạch khoa học và kỹ thuật năm 1989.

3. Các điều kiện bảo đảm cho hoạt động khoa học và kỹ thuật.

Các nguồn lực vật chất của Nhà nước cung cấp cho các hoạt động khoa học và kỹ thuật năm 1989 sẽ được sử dụng tập trung vào các trọng điểm một cách hợp lý và đặc biệt coi trọng hiệu quả sử dụng, quán triệt chủ trương tiết kiệm của Nhà nước, chú trọng huy động các nguồn lực khác để giảm bớt gánh nặng bao cấp từ ngân sách Nhà nước.

a) Về tài chính:

Kinh phí cung cấp từ ngân sách Nhà nước sẽ tập trung cho các chương trình trọng điểm, đề tài trọng điểm cấp Nhà nước, các đề tài SEV các đề tài có sản xuất thử và thử nghiệm quan trọng, và hỗ trợ một phần cho các chương trình, đề tài cấp nhà nước chuyển cho các bộ, tổng cục quản lý.

Các bộ, tổng cục, các cơ sở nghiên cứu khoa học kỹ thuật cần huy động thêm các nguồn vốn tự có, quỹ phát triển khoa học kỹ thuật tập trung của bộ, tổng cục và quỹ phát triển khoa học kỹ thuật của cơ sở để thực hiện các nhiệm vụ khoa học và kỹ thuật.

Các bộ, tổng cục thuộc khu vực sản xuất và dịch vụ phải tự giải quyết toàn bộ kinh phí cho các nhiệm vụ nghiên cứu khoa học kỹ thuật cấp ngành của bộ, tổng cục. Nhà nước chỉ cấp một phần kinh phí từ ngân sách Nhà nước cho các nhiệm vụ nghiên cứu khoa học kỹ thuật cấp ngành của các bộ, tổng cục thuộc khu vực phi sản xuất.

b) Về vật tư kỹ thuật cho hoạt động khoa học và kỹ thuật:

Đảm bảo vật tư kỹ thuật là một điều kiện cần thiết quan trọng để thực hiện các nhiệm vụ khoa học kỹ thuật năm 1989. Do đó, kế hoạch vật tư, thiết bị cho các hoạt động khoa học và kỹ thuật được tiến hành tương ứng với kế hoạch ứng dụng thành tựu khoa học và kỹ thuật, với kế hoạch nghiên cứu — triển khai và kế hoạch các hoạt động khoa học kỹ thuật khác.

Theo đề nghị của Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước, Ủy ban kế hoạch Nhà nước sẽ cân đối riêng các loại vật tư kỹ thuật thông dụng chủ yếu cho hoạt động khoa học kỹ thuật của các bộ, tổng cục. Đối với các loại vật tư, thiết bị khoa học quý hiếm do Nhà nước quản lý, Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước đề nghị Bộ vật tư tổ chức hướng dẫn các chủ nhiệm chương trình, đề tài cấp Nhà nước, các cơ quan khoa học... lên đơn hàng cụ thể và thí điểm áp dụng cơ chế ký hợp đồng cung ứng đồng bộ vật tư kỹ thuật cho hoạt động khoa học kỹ

thuật. Các bộ, tổng cục sẽ cố gắng huy động các nguồn vật tư kỹ thuật khác để hỗ trợ cho các chương trình và đề tài nghiên cứu cũng như các hoạt động khoa học kỹ thuật khác của ngành mình triển khai được thuận lợi.

c) Về xây dựng cơ bản các cơ quan nghiên cứu - triển khai:

Trong kế hoạch khoa học và kỹ thuật năm 1989, chủ trương không khởi công xây dựng công trình mới. Vốn đầu tư xây dựng cơ bản sẽ tập trung cho các cơ sở nghiên cứu thuộc các hướng khoa học kỹ thuật ưu tiên, các công trình tiếp nhận viện trợ PNUD, các công trình đã gần hoàn thành những thời gian thực hiện đã quá dài.

4. Quản lý thực hiện.

Nhằm đổi mới một bước cơ chế quản lý các hoạt động khoa học và kỹ thuật trong kế hoạch năm 1989, Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước chủ trương:

— Cùng với việc lựa chọn các chương trình trọng điểm, các đề tài trọng điểm nghiên cứu khoa học kỹ thuật cấp Nhà nước, sẽ tiến hành phân cấp quản lý các chương trình và đề tài cấp Nhà nước. Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước sẽ quản lý trực tiếp các chương trình trọng điểm, đề tài trọng điểm và các đề tài SEV. Các chương trình và đề tài cấp Nhà nước khác sẽ chuyển cho các bộ, tổng cục quản lý.

— Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước sẽ tiến hành ký kết hợp đồng trách nhiệm với thủ trưởng cơ quan chủ trì và chủ nhiệm các chương trình trọng điểm, đề tài trọng điểm và đề tài SEV. Sẽ cố gắng tạo những điều kiện cần thiết để tiến hành thực hiện cơ chế hợp đồng trách nhiệm. Tùy theo điều kiện cụ thể, có thể thực hiện cơ chế khoán thực hiện đề tài.

— Các chương trình, đề tài cấp Nhà nước chuyển về các bộ, tổng cục quản lý cũng cần thực hiện cơ chế hợp đồng trách nhiệm giữa bộ tổng cục với thủ trưởng cơ quan chủ trì và chủ nhiệm chương trình, chủ nhiệm đề tài. Cũng có thể thực hiện cơ chế khoán thực hiện đề tài.

Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước sẽ tổ chức hướng dẫn việc thực hiện cơ chế hợp đồng trách nhiệm trong hoạt động khoa học và kỹ thuật. Các cơ quan có liên quan cần chuẩn bị lực lượng và nghiệp vụ cần thiết để thực hiện cơ chế mới này.

Để có thể thực hiện thuận lợi và có kết quả cơ chế hợp đồng trách nhiệm hoặc cơ chế khoán thực hiện đề tài, Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước sẽ đề nghị Nhà nước và các cơ quan quản lý Nhà nước hữu quan có những thay đổi hoặc ban hành những chế độ, quy định cần thiết

trong cơ chế cung cấp tài chính, cung ứng vật tư, chỗ hoạt động khoa học và kỹ thuật.

Để thực hiện tốt kế hoạch khoa học và kỹ thuật năm 1989 với tinh thần đổi mới nói trên, chắc chắn phải có nhiều nỗ lực từ khâu chuẩn bị đến tổ chức thực hiện. Đồng thời cần có sự đổi mới đồng bộ tương ứng về các cơ chế chính sách kinh tế, các chế độ và quy định của Nhà nước, nhất là trong việc tạo điều kiện thuận lợi và đảm bảo các điều kiện vật chất kỹ thuật để lực lượng khoa học và kỹ thuật hoàn thành có hiệu quả nhiệm vụ được Đảng và Nhà nước giao cho.

MẤY LỜI ĐẦU NĂM

(Tiếp theo trang 2)

trao lưu chung đó, Tạp chí thiết thiết tha mong mỗi được sự cộng tác và giúp đỡ nhiệt tình của các bạn.

Hãy viết cho tạp chí! Hãy đọc và làm cho nhiều người đọc Tạp chí!

Tạp chí là của các bạn. Hãy làm cho Tạp chí phục vụ được các bạn nhiều hơn, thiết thực hơn, cũng tức là phục vụ cho sự phát triển và phát huy tác dụng của khoa học và kỹ thuật có hiệu quả hơn.

Tạp chí Hoạt động khoa học

PHÁT HUY TIỀM NĂNG...

(Tiếp theo trang 6)

những vấn đề đang cần được giải quyết nhanh chóng. Thủy điện sông Đà đi vào hoạt động sẽ ảnh hưởng nhiều mặt đến vùng ĐBSH, quá trình biến lấn vào đất sử dụng có hiệu quả các vùng đất lấn biển, vấn đề bồi lấp các dòng sông, vấn đề quản lý quỹ gien và giống thực vật, động vật và vi sinh vật... đều đang chờ những kết luận đúng đắn và những giải pháp hợp lý.

Để phát triển kinh tế - xã hội một vùng có nhiều tiềm năng, nhưng phức tạp như vùng ĐBSH cần xây dựng và triển khai một chương trình tổng hợp kinh tế - xã hội - khoa học và kỹ thuật, đảm bảo sự đồng bộ trong phát triển theo những mục tiêu đã định, tạo sự liên kết chặt chẽ giữa các tỉnh và thành phố trong vùng, giữa vùng với miền núi và trung du phía Bắc, với các vùng khác trong nước, nhờ sự liên kết ấy thúc đẩy mạnh sự phát triển của vùng.